Kuntaliitto
Kommunförbundet

Onnistuva Suomi tehdään lähellä
Finlands framgång skapas lokalt

HE 106/2017 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2018

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta 6.10.2017

Kuntien ja kuntayhtymien tuloslaskelma vuosina 2016-2021, mrd. €

Tuloslaskelman erä	2016*	2017**	2018**	2019**	2020**	2021**
Toimintatulot	9,49	9,30	9,41	9,55	7,66	7,85
Toimintamenot	-37,27	-36,35	-36,89	-37,63	-18,28	-18,75
Toimintakate	**-27,78**	**-27,05**	**-27,48**	**-28,08**	**-10,62**	**-10,90**
Verotulot	22,10	22,52	22,62	23,31	12,52	12,12
Valtionosuudet	8,83	8,61	8,57	8,30	2,52	2,59
Rahoituserät, netto	0,27	0,26	0,26	0,24	0,31	0,31
Vuosikate	**3,42**	**4,34**	**3,97**	**3,78**	**4,72**	**4,12**
Poistot ja arvonalent.	-2,72	-2,82	-2,92	-3,02	-2,77	-2,87
Satunnaiserät, netto	0,38	0,29	0,29	0,29	0,29	0,29
Tilikauden tulos	**1,08**	**1,81**	**1,33**	**1,04**	**2,24**	**1,54**
muutos-%:						
Toimintatulot	3,3	-2,0	1,2	1,5	-19,8	2,5
Toimintamenot	1,4	-2,5	1,5	2,0	-51,4	2,6
Verotulot	1,5	1,9	0,5	3,1	-46,3	-3,1
Valtionosuudet	7,2	-2,5	-0,5	-3,2	-69,7	3,1

Vuonna 2017 toimintatuloja ja –menoja sekä valtionosuuksia pienentää perustoimeentulotuen laskutuksen ja maksatuksen siirto Kelalle sekä kiky-sopimus. Talouden paraneminen vuonna 2020 johtuu pääosin siitä, että veroprosenttien ja yhteisöveron jako-osuuden leikkauksista huolimatta kunnille tilitetään vielä aiempien verovuosien veroja aiempien vuosien korkeampien veroprosenttien ja jako-osuuksien perusteella.

Kuntaliitto
Kommunförbundet

Lähteet: Vuosi 2016 Tilastokeskus,
Vuosien 2017-2021 arviot VM 19.9.2017

Kuntien ja kuntayhtymien bruttomenot, mrd. €

	2015	2016*	2017** 1)	2018**	2019**	2020** 2)	2021**
Toimintamenot	**36,75**	**37,27**	**36,35**	**36,89**	**37,63**	**18,28**	**18,75**
- Henkilöstömenot	21,01	20,78	20,06	20,14	20,47	10,20	10,45
- Palkat	16,13	15,93	15,74	15,93	16,24	8,20	8,40
- Muut henkilöstömenot	4,88	4,85	4,32	4,21	4,24	2,00	2,05
- Ostot (materiaalit ja palv.)	12,16	12,68	13,14	13,70	14,08	6,12	6,34
- Avustukset	2,68	2,77	2,11	2,03	2,03	1,29	1,30
- Muut toimintamenot	0,90	1,03	1,03	1,03	1,04	0,67	0,67
Korkomenot	**0,29**	**0,27**	**0,26**	**0,28**	**0,30**	**0,25**	**0,26**
Investoinnit	**4,42**	**4,35**	**4,65**	**4,75**	**4,85**	**4,39**	**4,50**
Yhteensä	**41,45**	**41,88**	**41,26**	**41,92**	**42,78**	**22,91**	**23,52**
Muutos-%:							
Toimintamenot		**1,4**	**-2,5**	**1,5**	**2,0**	**-51,4**	**2,6**
- Palkat		-1,2	-1,2	1,2	1,9	-49,5	2,5
- Ostot (materiaalit ja palv.)		4,3	3,6	4,2	2,8	-56,6	3,6
Menot yhteensä		**1,0**	**-1,5**	**1,6**	**2,0**	**-46,4**	**2,6**

1) Vuonna 2017 toimintamenoja (sekä toimintatuloja ja valtionosuuksia) supistaa perustoimeentulotuen laskennan ja maksatuksen siirto Kelalle. Vaikutus toimintamenoihin on noin -700 miljoonaa euroa. Kiky-sopimuksen vaikutus henkilöstömenoihin on vuonna 2017 noin -400 miljoonaa euroa. (Vaikutus 2016 noin -230 milj. euroa)

2) Vuodesta 2020 lähtien menojen tasossa on otettu huomioon sote- ja maakuntauudistus.

Kuntaliitto
Kommunförbundet

Lähde: Vuodet 2015-2016 Tilastokeskus.
Vuosien 2017-2021 arviot VM 19.9.2017

Kilpailukykysopimuksen vaikutus kuntatalouden rahoitusasemaan 2016-2018

	2016	2017	2018
Kuntien työvoimakustannukset			
Työnantajamaksujen alentaminen		277	418
Lomarahojen leikkaus	232	309	312
Työajan pidennys*		93	188
SÄÄSTÖT	**232**	**679**	**918**
Veronkevennysten vaikutus kunnallisveroon		-282	-287
Veronkevennyksen kompensaatio kunnille		282	287
Verovaikutukset			
Ta-maksujen alentamisen vaikutus yhteisöveron tuottoon		58	86
Työntekijämaksujen muutosten vaikutus kunnallisveron tuottoon		-367	-482
Lomarahaleikkauksen vaikutus verotuloihin		-65	-65
Työajanpidennyksen vaikutus verotuloihin		-23	-40
VEROPOHJAN MUUTOS YHT.	**0**	**-396**	**-500**
Kuntatalouden rahoitusasema ilman vos-leikkauksia	**232**	**283**	**418**
Valtionosuuksien vähennys			
ta-maksujen alentaminen / ei leikata		0	0
lomarahaleikkaus 100 %		-309	-312
työajan pidennys 100 %		-70	-188
VALTIONOSUUKSIEN LEIKKAUKSET		**-379**	**-500**
VAIKUTUS KUNTATALOUDEN RAHOITUSASEMAAN, NETTO	**232**	**-96**	**-82**

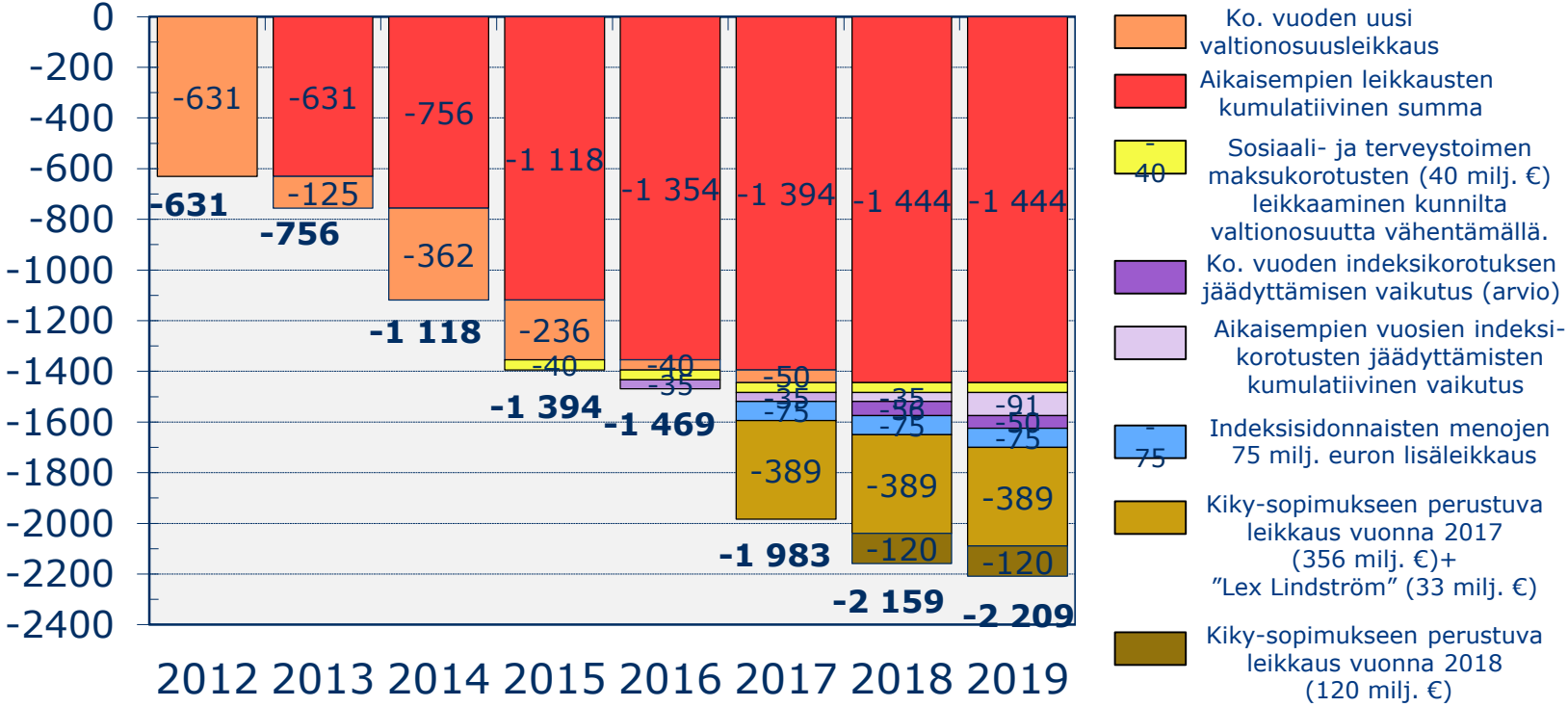
Kuntaliitto
Kommunförbundet

Lähde: Kuntatalousohjelma, syksy 2017

Kuntakysely hallitusohjelman ja kilpailukykysopimuksen säästövaikutuksista, kesäkuu 2017

	Kuntakyselyn arvio säästöistä vuonna 2018	Hallituksen tavoite säästöiksi 2018	Tavoite toteutunut, %
Sosiaali- ja terveystoimen asiakasmaksut	105	150	70 %
Vuosityöajan pidentäminen, kiky	60	190	32 %
Subjektiivisen päivähoidon rajaaminen	10	41	24 %
Varhaiskasvatuksen henkilöstömitoitus	10	54	19 %
Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta	5	20	25 %
Omais- ja perhehoidon kehttäminen ja kalliimman laitoshoidon korvautuminen	30	135	22 %
Alueellisen erikoissairaanhoidon keskittäminen	0	175	0 %
YHTEENSÄ	**220**	**765**	29 %

Vuosien 2012-2019[1)] leikkausten vaikutus kuntien **peruspalvelujen* valtionosuuteen**, milj. €

* Tämän lisäksi OKM:n valtionosuusrahoitusta on leikattu noin 400 milj. € vuosina 2012-2015. Vuosina 2016-2019 toteutettavat OKM:n leikkaukset ovat arviolta yli 220 milj. € vuoden 2019 tasolla.

1) Vuoden 2019 luvuissa ei ole huomioitu maakuntauudistuksen vaikutuksia leikkauksiin.

Maakuntatalous 2020 kansantalouden tilinpidon mukaan

	mrd. euroa
Kokonaistulot	23,8
Kokonaismenot	24,4
josta investointimenot	0,8
Nettoluotonanto	-0,6
Velka	4,0

Maakuntahallinnon rahoitusasema (kokonaistulojen ja menojen erotus) suhteessa BKT:hen on -0,3 % vuonna 2020 ja -0,3 % vuonna 2021.

Huom. Julkisen talouden suunnitelmassa maakunnille asetetaan rahoitusasematavoite: tasapaino

VALTION RAHOITUS MAAKUNNILLE

§ Sovelletaan maakuntien rahoituslakia

Uudenmaan kasvupalvelukuntayhtymän rahoitus

Monikanavarahoituksen yksinkertaistaminen
Erillisvalmistelussa

17,4 mrd. €
Sote- ja pelastustoimeen perustuva rahoitus

1,1 mrd. €
Maakunnan muihin tehtäviin perustuva rahoitus

Harkinnanvarainen rahoitus
Tarvittaessa maakunnalle myönnettävä harkinnanvarainen rahoitus

Rahoitus laskennallista ja kohdistuu kaikille maakunnille

Yleiskatteellisuus - maakunta päättää kohdentumisesta tehtäviin

§ Ei sovelleta maakuntien rahoituslakia, rahoitus perustuu erityislainsäädäntöön

3 mrd. €
Erillisrahoitus maakunnille, kuten maataloustuet sekä tienpito

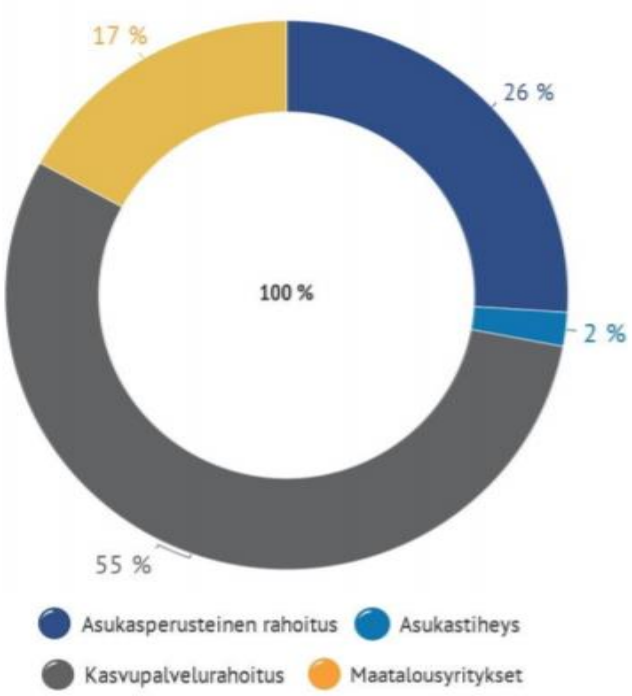
Rahoitus harkinnanvaraista ja kohdistuu osalle tai kaikille maakunnista

Erillisrahoitusta - käyttökohde määritelty rahoitusta myönnettäessä

Maakunnille siirtyvä rahoitus vuoden 2017 tasossa.
Kartta vuoden 2017 maakuntajaolla.

YLEISKATTEELLINEN RAHOITUS MUIDEN TEHTÄVIEN MÄÄRÄYTYMISTEKIJÖIDEN PERUSTEELLA

Kasvupalvelurahoituksen määräytymistekijöiden painoarvot:

60 %
Työttömien työnhakijoiden määrä maakunnassa

15 %
Työttömyysaste maakunnassa

25 %
Yritysten toimipaikkojen määrä

HUOM!
Kasvupalvelukriteerien perusteella muodostuva rahoitus Uudenmaan kasvupalvelukuntayhtymälle

Kuntayhtymän rahoitus* = kasvupalvelukriteerien mukainen rahoitus + 1,5 prosenttia

*Rahoitus vähennettäisiin Uudenmaan maakunnan rahoituksesta

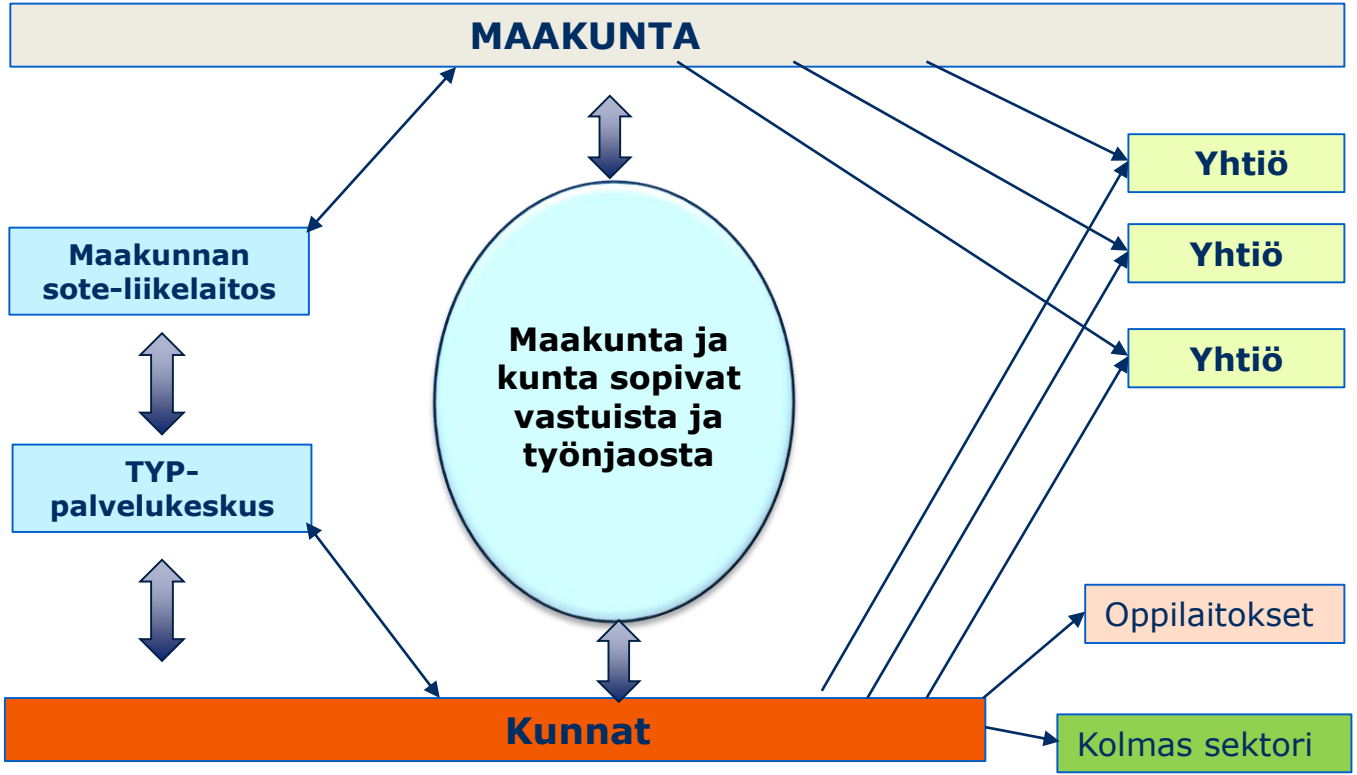
Prosenttiosuudet hallituksen esityksen mukaisina, vuoden 2017 tasossa.
Osuudet muuttuvat vuosittain määräytymistekijöiden perushintojen muuttuessa.

Kuntaliitto:

- **Kaupunkien järjestämisvastuu kasvupalveluissa mahdollistettava maakunnan ja kuntien välisellä sopimuksella**
  - **Suurilla kaupunkiseuduilla kuntien panostukset yrittäjyyttä ja työllisyyttä tukeviin toimiin ovat mittavat ➔ järjestämisvastuun siirto tehokas keino kaupunkien toimien ja kasvupalveluiden yhteensovittamiseksi**
  - **Pääkaupunkiseudun erillisratkaisun taustalla olevat erityispiirteet korostuvat myös muilla suurilla kaupunkiseuduilla ➔ painottaa tarvetta järjestämisvastuun tarkastelulle**
  - **Kasvupalveluiden järjestäjiä voisi suurissa maakunnissa olla useita ilman, että volyymi putoaa toiminnon organisoinnin näkökulmasta liian pieneksi**
- **Vaikeasti työllistyvien palvelut yhtiöittämisen ulkopuolelle**
  - **Toimenpiteissä palvelutuotanto, asiakkaan asemaan liittyvä päätöksenteko ja oikeus tukiin kietoutuvat toisiinsa**
  - **Kokonaisvastuu hämärtyy palvelutuotannon hajautumisen myötä**

Työllisyyden edistäminen maakunnissa

- Kuntaliiton ajatuksia

Kuntien työmarkkinatukimenot edelleen kasvussa

Koko maa

Aika	Saajat	Kunnan osuus euroa
2017/01-08	131 702	292 948 918
2016/01-08	124 571	283 858 615
2015/01-08	117 357	270 795 988

Lähde: Kela, kelasto

Esitys rahoitusvastuun muuttamiseksi:

Valtio rahoittaisi kokonaan alle 300 päivää työmarkkinatukea saaneista maksettavat työmarkkinatuet sekä työllistymistä edistävien palveluiden aikaiset työmarkkinatukimenot riippumatta kertyneiden etuuspäivien määrästä.

Muutos toteutettaisiin kustannusneutraalisti siten, että rahoitusvastuun mukana maakunnille siirrettäisiin valtionosuuksia kompensoimaan nykyisiä työmarkkinatukimenoja.

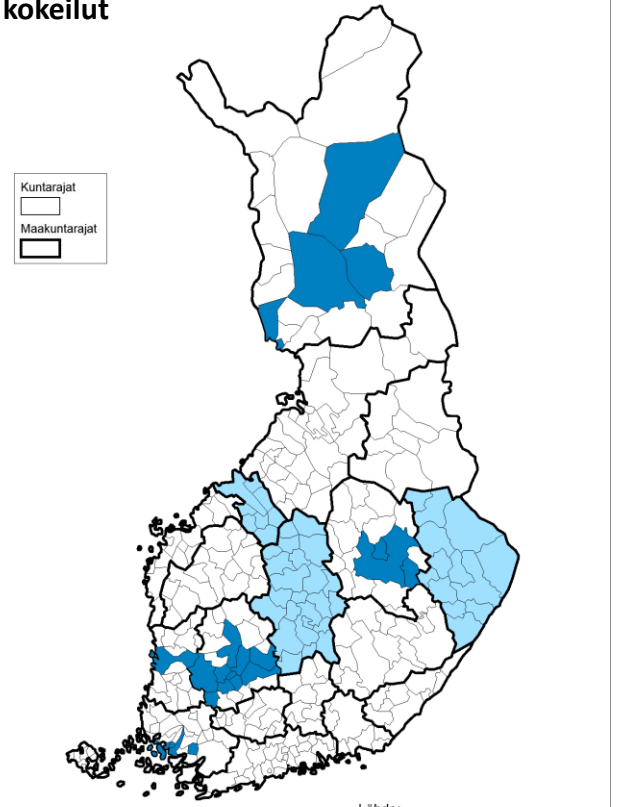
	Nykyinen rahoitusvastuu		Uusi rahoitusvastuu	
	300–999 pv tm-tukea saaneet	yli 1000 pv tm-tukea saaneet	300–999 pv tm-tukea saaneet	yli 1000 pv tm-tukea saaneet
valtio	50 %	30 %	50 %	30 %
kunta	50 %	70 %	25 %	35%
maakunta	-	-	25%	35%

Työvoima- ja yrityspalveluiden alueelliset kokeilut

- Kokeiluilla haetaan näkemyksiä, kokemuksia ja käytännön työvälineitä kuntien, kaupunkien, maakuntien ja valtion väliin muodostuvien **yhdyspintojen toimivuuden tueksi**
- Uusissa rakenteissa tarvitaan uudenlaisia menettelytapoja ja toimintamalleja, joilla erilaisten kohderyhmien tarpeita ja eri toimijoiden intressejä sovitetaan yhteen
- Toimintatapoja uudistamalla luodaan **asiakaslähtöinen palvelumalli**
- Kokeilulla tavoitellaan 10 prosentin kustannussäästöä työttömyyden julkiselle taloudelle aiheuttamiin nykyisiin kokonaiskustannuksiin verrattuna
- Kokeilusta saadaan nopeasti uudenlaista informaatiota siitä, millaisia ovat kuntien ja alueiden mahdollisuudet ja kyky vastata työllisyyden hoidon haasteisiin. Kokeilun tulosten perusteella on mahdollisuus arvioida ja tukea käytännön työnjakoa maakunnan ja suurten kunnallisten toimijoiden kesken
- Työvoimapalvelujen toimivuus ei ole kiinni jostain yksityiskohdasta

vaikuttavuus ja kustannustehokkuus syntyy kokonaisuuden toimivuudesta

Työvoima- ja yrityspalveluiden alueelliset kokeilut

Maakunnalliset kokeilut (3 kokeilua):

-Keski-Pohjanmaa
-Keski-Suomi
-Pohjois-Karjala

Kuntapohjaiset kokeilut (5 kokeilua):

Lapin kokeilualue:
-Kemi, Kemijärvi, Rovaniemi, Sodankylä, Tornio

Pirkanmaan kokeilualue:
-Kangasala, Lempäälä, Nokia, Orivesi, Pirkkala, Punkalaidun, Sastamala, Tampere, Vesilahti, Ylöjärvi

Pohjois-Savon kokeilualue:
-Kuopio, Siilinjärvi, Tuusniemi

Varsinais-Suomen kokeilualue:
-Naantali, Paimio, Raisio, Turku

Satakunnan kokeilualue:
-Pori

Lähde: Suomen säädöskokoelma 12.7.2017

Alueelliset kokeilut

Kokeilujen asiakastilanne 6.9.2017

Kokeilualue	Työttömät ja lomautetut 6.9.2017	Lisäksi JTYP-lain mukaiset työttömät	Yht
0395 Turun kokeilu	7 194	243	7 437
0495 Tampereen kokeilu	14 916	4 434	19 350
0995 Kuopion kokeilu	2 639	89	2 728
1395 Lapin kokeilu	2 140	31	2 171
1495 Porin kokeilu	1 365	400	1 765
Kaikki kokeilujen asiakkaat	28 254	5 197	33 451